

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

381.6

Hely

Idő

"1916"

Személy

Helyszám

Szerző:

Cím: Bpest szővárosi hivatalos bölcse-
ség.

Forrás: Népszava

Bp.

1916 I. 26

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Budapest székesfővárosi hivatalos bölcse- ség.

*

Mi okozza a „termelvények“ nagyarányu megdrágulását?

Ha a főváros 1916. évi költségvetését a megérdemelt bírálatban akartuk volna részeseíteni, bizony meggyült volna a bajunk... a sajtószabadsággal. A városatyák azonban a megszokott gavallérsággal „tárgyalták“ és fogadták el a tanács javaslatát, amellyel szemben *demokratikus* községi képviselőnek körülbelül olyan nagy és nehéz munkája lett volna, mint Herkulesnek, a félistennek volt, amikor Augias istállóját kellett kitakarítani. Erre a dolgra most már nem szándékozunk visszatérni, ez céltalan is volna; talán lesz majd idő, amikor a tárgyilagos, de egyuttal kiméretlen felelősségre vonás nem fog különösebb nehézséggel járni. Most a költségvetés kapcsán csak *egy példájára akarunk rámutatni annak a megdöbbentő korlátoltságnak és munkásellenességnek, amely a városházán uralkodik.*

A költségvetést kísérő jelentésben dr. Berczel Jenő tanácsnok ur iparkodik a városatyáknak megmagyarázni a nagy deficit okait és ezek között persze az általános drágaságot. A jelentésnek ezt a részletét szó szerint idézzük, amint következik:

Az események forgatagában állva, nem vizsgálhatjuk még azokat a sokféle elágazó okokat, amelyek a megélhetési viszonyokat éppen nálunk tették a legtürethetlenebbé, ahol

a mezőgazdaság és az állattenyésztés kivételre kerülő termelési fölöslege táplálója a nemzeti vagyon gyarapodásának; az állami és törvényhatósági tevékenység ugyan összefogva dolgozik a helyzet orvoslásán, mindazonáltal jövő évi háztartásunk a létföltételek jelentékeny megdrágulásának jegyében áll, kivéve állandó évi fizetési alkalmazottainkat, akikre helyzetük kedvezőtlen alakulása ellenére, tervezetünkben nem lehettünk tekintettel.

Nem szorul bizonyításra, hogy az erejének teljességében levő munkásság hadrakelésével támadt hézagok csak másodrendű anyaggal tölthetők ki és hogy a munkakinálat teljes megszűnése és az élelmezési viszonyok megromlása mellett *eddig nem is sejtett munkabérigények alakulnak ki. Ennek természetes következése a termelvények nagyarányu megdrágulása*, ami ismét a fogyasztás korlátozását vonja maga után és így a végső eredmény mégis az élettartás színvonalának alábbszállása, amely kedvezőtlenül hat vissza háztartásunk ama bevételi ágazataira, amelyeket lakosságunk keresőképességének fokozódása táplál.

A székesfőváros, mint munkaadó, a mindinkább fejlődő házikelés mellett a magán-tevékenységnek is még mindig tág munkateret nyújt és ezért nem áll módunkban, hogy a munkabérek emelkedésének 1916. évi költségvetési előirányzatunkban kifejezésre jutó arányait számszerűen föltüntessük, tájékozással szolgálhat azonban az 1358 főnyi köztisztviségi munkásszemélyzetnek nem a többé-kevésbé elmosódó napibérjavítás, hanem külön háborus pótlék engedélyezése útján történt béremelése. Az 1915. évi 1,497,857 korona munkabérösszeg nem kevesebb, mint 486,897

koronával, tehát 32.5 százalékkal emelkedik az 1916. évi 1,984,754 korona szükségletre, mondhatjuk *többé-kevésbé ez az arány jut kifejezésre mindenütt, ahol a nem minősített munka bérérol van szó.*

Ebből a kínai nyelven szerkesztett irásból nagy nehezen kihámozunk annyit, hogy Berczel tanácsnok ur — „az események forgatagában állva“ — nem tud eligazodni a sokféle okokon, amelyeknek a *legtürethetlenebb megélhetési viszonyokat* köszönhetjük, egyet azonban mégis tud Budapest pénzügyminisztere: azt, hogy *„eddig nem is sejtett munkabérigények alakulnak ki“* és *ennek* — tessék jól megérteni: ennek! — *„természetes követ-*

kezése a termelvények nagyarányu megdrágulása.“

Berczel ur tehát *vagy* nem tudja, hogy az agráriusok meg a buzaspekulánsok a háboru előtt — alacsony munkabérek mellett — termelt buza árát 46 koronáig, a háboru előtti ár kétszereséig, hajtották föl, *vagy*... hivatalosan, tudva, a valósággal ellenkező dolgot állít. Berczel ur *vagy* nem tudja, hogy a szénbányászok katonai fegyelem alatt, tulhajtott munkaidővel a régi bérek mellett dolgoznak és a szénbányászok mégis óriási arányban föl-hajtották a szén árát, *vagy*... Ej, mi hajlandók vagyunk a két eshetőség közül a nemtudást föltételezni. És így Berczel ur talán azt sem tudja, hogy a hus ára 100—300 percenttel, a zsir és szalonna ára 300—400 percenttel emelkedett, a bab és borsó ára — a békeidőben békenapszámok mellett termelt bab ára — 200—300

percenttel szökött föl, a békeidőben termelt krumpli sem adta 100—150 percenten alul és csak *ezeknek* következményeképen voltak a munkások kénytelenek béremelést követelni, annál inkább, mert bérük már a normális időkben sem volt elég meg a legszerényebb megélhetésre sem. Berczel ur nem tudja, hogy kartelek vannak — cukorkartel, vaskartel, fakartel, szénkartel és ki tudná valamennyit elsorolni —, amelyek folyton és rohamosan emelik az árakat, minden külön megokolás nélkül, csupán azért, mert zsványprofitjukat a vérző nép rovására a végtelenségig akarják növelni. Berczel ur azt sem tudja, hogy a mezőgazdaságban és az ipari üzemekben (az olcsó nő- és gyermekmunkásokról nem is szólva) hadifoglyok száz-ezrei végzik a termelést pusztá élelemért, tehát még a háboru előtti munkabéreknél is jóval olcsóbban. Föl kell tennünk, hogy Berczel ur mindezt nem tudja, mert a másik lehetőséget — hogy ugyanis tudva, szándékosan állít hivatalos jelentésben a valósággal ellenkező dolgot —, azt még sem akarjuk föltételezni. Ellenben *egy*et tud, egyet egészen biztosan tud Berczel ur: azt, hogy „a termelvények nagyarányu megdrágulása“ az eddig nem is sejtett munkabérigényeknek természetes következése!

Ennek igazolására Berczel ur példát is mond: a főváros köztisztasági munkás-személyzetének bére 32.5 százalékkal emelkedett. Igenis, 32.5 százalékkal, úgy hogy most már fölrug talán napi 3 koronára, sőt némely esetben talán negyedfélre is! Az bizony... Hogy a kenyér ára már ezt a béremelést megelőzően 60—70 százalékkal, a krumplió 100—150 százalékkal, a fővárosi lóhusé 100 százalékkal (azóta meg már 200-zal is) emelkedett, arról nem illik hivatalosan beszélni. Berczel ur tudása, zsenialitása és szociális látóköre csak odáig terjed, hogy legott észrevegye, ha a munkás bére 30—40 fillérrel emelkedik és legott ebben lássa az általános drágulás *legfőbb* és külön kiemelésre *egyedül* érdemes okát. Berczel urat csak az a törekvés vezeti, hogy a városatyák előtt a munkásokra, a telhetetlen munkásokra, kenje a drágaságcsinálás bűnét. Ebben a nemes törekvésében sikerül is neki kimutatni félmilliónyi kiadási többletet, bölcsen hallgatva a haszontalan kiadások és könnyelmű pazarlások egész soráról, amelyek majdnem 20 millióra dagasztották a főváros háborus költség-

vonatkozó ujságcikkek

Tárgy

Hely

vetési hiányát. De így állván a dolog, bátran kérdezhetjük: mi a kvalitatív különbség a főváros tanácsnoka és egy átlagos falusi bíró vagy szolgabíró között?...

Ami pedig a legszomorubb: Berczel ur jelentése keresztülment a pénzügyi bizottságon, a tanácson, a közgyűlésen és sehol senki nem akadt meg rajta, sehol senki nem szólalt föl a benne megnyilvánuló korlátoltság és munkásellenesség ellen. Ez jellemző...